

düşbed

DİCLE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ DERGİSİ
ISSN: 1308-6219 Ekim 2020 YIL-12 Sayı 25

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

28.04.2020

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

19.10.2020

Dr. Öğr. Üyesi Melike SOMUNCU

Siirt Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
melikesomuncu@siirt.edu.tr

ORGAN ADLARI İLE OLUŞAN ARGO KELİMELERİN KAVRAMSAL VE YAPISAL TASNİFİ

Öz

Türk dilinin söz varlığında önemli bir yer tutan organ adlarının argodaki yerinin tespit edilmesi bu çalışmasının esas konusunu oluşturmaktadır. Çalışmada Büyük Argo Sözlüğü'nde yer alan insan ve hayvana ait organ adları taranarak tespit edilmiştir. Daha sonra organ adları ile oluşan argo kelimeler iki ayrı tasnifte incelenmiştir. Birinci tasnifte organ adları ile oluşan argo kelimelerin kavramsal açıdan değerlendirilmesi bulunmaktadır. Organ adlarının adlandırma, durum, davranış, hareket, mekân, eşya, cinsellik gibi birçok kavram alanının bulunduğu tespit edilmiştir. İkinci tasnifte ise organ adları ile oluşan argo kelimelerin yapısal açıdan değerlendirilmesi söz konusudur. Bu tasnifte ise ele alınan kelimelerin çok anlamlılık çizgileri ile gramer yapıları müstakil olarak tablo hâlinde sunulmuştur. Böylece kavramsal açıdan ele alınan organ adlarının argo çerçevesinde nasıl bir yapı ve içerik düzlemine sahip olduğu hem sayısal olarak hem de anlamsal olarak gösterilmiştir.

Anahtar kelimeler: Organ adları, argo, kavram, yapı.

CONCEPTUAL AND STRUCTURAL CLASSIFICATION OF SLANG WORDS WITH ORGAN NAMES

Abstract

Determining the place of the organ names in the slang, which constitutes the important vocabulary of the Turkish language, is the main subject of this study. In this study, human and animal organ names in the Big Slang Dictionary were scanned and determined. Later, slang words formed by organ names were subjected to two different classifications. In the first classification, there are conceptual evaluations of slang words formed with organ names. It has been determined that organ names have many concept areas such as naming, status, behavior, movement, space, belongings, sexuality. In the second classification, the slang words formed with the names of organs are evaluated from a structural perspective. In this classification, the lines of significance and grammatical structures of the words dealt with are presented as a table. Thus, the structure and content plane of the organ names considered conceptually in the framework of slang are shown both numerically and semantically.

Keywords: Names of organs, slang, concept, structure.

1.Giriş

Çalışmanın esas konusunu oluşturan organın çeşitli tanımları bulunmaktadır: “Vücutun, belirli bir görev yapan ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bölümü, örgen, uzuv” (GTS, 24.04.2020); “Organizma içinde özel görevleri olan ve dokulardan oluşmuş, karaciğer; böbrek, kalp gibi yapılar” (BTS, 24.04.2020); “Organizma içinde özel görevleri olan tek parçalar; vücudun aygıtları” (ZTS, 24.04.2020); “Kendine özgü bir işlevi olan anatomik yapı” (Dökmeci, 2014: 702). Vücutun bir bölümü içinde belli bir işleve ve göreve sahip yapı, organ olarak tanımlanabilir. Gözle görülebilen her şeyin organ olup olmayacağı bir tartışma konusu olsa da el, ayak, kol, kafa gibi uzuvların organ kabul edildiği tartışmasızdır. Vücutun doğrudan gözle görülmeyen ama yaşamsal işleve sahip iç organları önemli bir mekanizmadır (Dökmeci, 2014: 430). Organ tanımları içerisinde belli bir göreve sahip dokunun organ kabul edilebileceği yer almaktadır. Bu yüzden sakal, saç, tüy gibi belli bir işleve sahip uzuvları da organ kabul etmek doğru bir yaklaşımdır.

Beden / dil ilişkisi bilişsel dilbilimin temel noktasıdır. Bu yol ile dilbiliminde ilk kez kavramsallaşma, kavramsallaştırma, bedenselleşme, bedenselleşmiş kavram, deneyim aracılığıyla kavram, beyin aracılığıyla mantık kurma, algılanabilir temel kategoriler ile düşünsel kavramların beden aracılığıyla inşa edilmesi gibi ilkeler ön plana çıkmıştır (Lakoff ve Johnson, 1980). Dilbilimde temel sözcüklerin belirli bir kültüre veya geleneğe bağlı kalmaksızın bütün insanlıkta ortak kavramlar gösterirler (Doerfer, 1980: 1). Bir dilin temel söz varlığı içerisinde, organ ve akrabalık adları, sayı adları, hayvan adları, günlük yaşamda çok sık kullanılan ad ve eylemler temel sözcükler olarak görülmektedir (Barın, 2003: 311). Temel sözcükler bir dilin söz varlığı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Bu temel sözcükler sayesinde bir dil öğretilir, o dilin tarihi incelenebilir. Dil akrabalıkları veya dilbilgisi gibi birçok meselede yararlanılan ilk sözcükler temel sözcükler olan organlardır (Doğan, 2005: 141-142).

Organ adları bir dilin kökenini, gelişimini, akrabalığını ortaya çıkaran önemli temel sözcüklerdendir. Türk dilinde organ adları işlevsel olarak kullanılır ve organ adlarının bir sistemi vardır. Bu sistem içerisinde organ adları kavramlaştırmada önemli bir kaynaktır. Organ adlarının çeşitlilikleri ve yeni kavram oluşturmadaki rolleri bulunmaktadır (Kurt, 2017: 49-50). Organ adları insanoğlunun kendini tanıması ve ifade etmesinin bir ihtiyacı sonucu ortaya çıkmıştır. Çok eski sözcükler olmalarına rağmen çok fazla değişikliğe uğramadan bugüne kadar gelen organ adları diller arasındaki etkileşimden de çok etkilenmemiştir. Bugün Türkiye Türkçesi ve Çağdaş lehçelerde yer alan organ adlarının neredeyse tamamı Türkçe kökenlidir (Başdaş, 2006: 46). Bebeklerin konuşmaya başladıkları zaman ilk olarak anne, baba, mama gibi kelimeleri söylemeleri, henüz konuşmaya başlamamış olan çocuklara da eğitim süreci başlamamasına rağmen yüz bölgesindeki organları sorulduğunda işaret yoluyla cevap verebilmeleri (Doğan, 2005: 143) organ adlarının en eski yazılı belgelerden itibaren çeşitliliğini koruyarak günümüze kadar gelmeleri en iyi örnektir.

Argo, “toplumda belli bir gruba veya sosyal bir sınıfa mahsus olan ve genel dilin koynunda asalak bir kelime hazinesi bulunan konuşma sistemleri” (Devellioğlu, 1990: 14), “bir toplumdaki genel geçer dilden ayrı, ama ondan türeme olan, belli çevrelerce kullanılan ve herkesçe anlaşılmayan, eğretilmelerin büyük bir yer tuttuğu, kendine özgü sözcük ve deyimlerden oluşan özel dil” (Vardar, 2007: 24), “her ülkede her dilde görülen, toplum içinde bir kesimin ya da öbeklerin farklı bir biçimde anlaşmayı sağlamak amacıyla oluşturduğu bir özel dil” (Aksan, 2007: 89) olarak tanımlanmıştır. Argo her kesim tarafından günlük hayatta da kullanılan, değişime ve dönüşüme açık bir mecradır. Günlük hayatın doğrudan içinde olan argo hem kültürden etkilenir hem de kültüre göre şekillenir. Bir dilin temel söz varlığı içinde yer alan organ adlarının kültürümüzde argo ile çok defa şekillenip yeni anlamlar yüklediği bilinmektedir. Dilin kendi imkânlarını kullanarak kelimelere yan ve mecaz anlam yükleyen argoda organ adları önemli bir yer tutmaktadır. Hem argo çerçevesinde yer alan organ adlarının çok anlamlılık düzlemi hem de kavramsal yönü oldukça dikkat çekicidir. Temel işlevi toplumun farklı kesimlerindeki kişilerce bir gizli iletişim aracı olan argoda organ adlarının nasıl

kullanıldığı sunulduğu ve bu kullanım şeklinin kavramsal ve yapısal tasnifinin yapıldığı bu inceleme ile organ adları ile ilgili yapılan çalışmalara bir yenisi daha eklenmiştir.¹

2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı organ adlarının argoya nasıl yansıdığı ve argoda nasıl bir kavram alanına sahip olduğunun tespitidir.

3. Çalışmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel bir araştırma yöntemi olan doküman incelemesi yapılmıştır. Doküman incelemesinde de hedeflenen olgu için yazılı materyal olan Büyük Argo Sözlüğü esas alınmıştır. Büyük Argo Sözlüğü'nde yer alan insan ve hayvana ait organ adları taranarak tespit edilmiştir. Daha sonra organ adları ile oluşan argo kelimeler iki ayrı tasnifte incelenmiştir. Birinci tasnifte organ adları ile oluşan argo kelimelerin kavramsal açıdan değerlendirmesi bulunmaktadır. Birinci tasnifte ele alınan kelimelerin anlamlarının sıra numaraları da verilmiştir. Böylece organ adının kaçınıcı anlamının hangi kavram alanında yer aldığı gösterilmiştir. İkinci tasnifte ise organ adları ile oluşan argo kelimelerin yapısal açıdan değerlendirilmesi söz konusudur. Bu tasnifte ele alınan kelimelerin çok anlamlılık çizgileri ile gramer yapıları müstakil olarak tablo hâlinde sunulmuştur. Böylece kavramsal açıdan ele alınan kelimelerin yapı ve içerik düzlemi de verilmiştir.

4. Bulgular

4.1. Organ Adları İle Oluşan Argo Kelimelerin Kavram Alanları

Konuşucu ve dinleyici arasındaki bilgi ve birikim bu ikili arasındaki söylem alanında buluşmaktadır. Konuşucu ve dinleyici arasındaki iletişimin temelinde düşünsel ve buna bağlı kavramsal alan bulunmaktadır. Bu alan dil yapılarıyla da doğrudan bağlantılıdır. Her dil kullanımının bir kavramsal içeriği bulunmaktadır. Dil kullanımlarının da metin içinde geniş alanlara yayılmış olan kavramsal içerikleri ve çağrışımları bulunur. Kavramsal içerik dinleyicinin veya alıcının söylem içindeki bazı bölümlerinde yoğunlaşmaktadır. Dikkat yoğunlaştırıcı olma özelliğine sahip olan bu bölümler doğrudan belirli nesnelere ilgilidir (Langacker, 1996: 335). Ele alınan kelimeler kavramsal ve düşünsel alanda argoyu barındırırken dış yapıda ise organ ile çevrelenmiştir. Bu kelimelerde doğrudan dinleyici veya alıcının yoğunlaştığı, doğrudan anlam mekanizmasında ilk dikkat çeken yapılarına ve anlam mekanizmalarına göre bir tasnif söz konusudur. Ele alınan kelimeler ve bu kelimelerin kavram alanlarına göre tasnifi şu şekildedir:

4.1.1. Adlandırma ifade edenler

4.1.1.1. Olumsuz adlandırma ifade edenler

4.1.1.1.1. Dış görünüşe bağlı oluşan olumsuz adlandırmalar

Dişsiz: 1. Yoksul, mağdur, boynu bükük kimse (BAS, 96). *Dişsiz papu*: 1. Yaşlı, âciz, güçsüz kimse (BAS, 96). *Götten bacak*: 1. Kısa boylu ve şişman kimse (BAS, 129). *Göt göbek*: 1. Şişman (BAS, 129). *Keltoş*: 1. Saçsız, dazlak, kel kimse (BAS, 178). *Tüyü bozuk*: 1. Sarı, sarışın, abraş (erkek). 2. Bıyığı sakalı az, seyrek kimse (BAS, 295).

4.1.1.1.2. Davranış veya alışkanlığa bağlı oluşan olumsuz adlandırmalar

Ayran ağzılı: 1. Bön, aptal (BAS, 53). *Ayakçı*: 1. Hilebaz, dümenci, yalancı (BAS, 51). *Dilgöz*: 1. Salak, aptal (BAS, 95). *Kelle*: 1. Salak, kafası çalışmayan kimse. 2. Çok sarhoş kimse (BAS, 178). *Kelle kebab*: 1. Çok sarhoş kimse (BAS, 178). *Sacayağı*: 1. Belli bir düzen içinde, üç kişi birlikte çalışan yankesici çetesi (BAS, 254). *Sacayağı*: 1. Sacayağı yöntemi ile çalışan, yankesici, dümenci (BAS, 254). *Elek*: 1. Fahişe, her ötüne gelenle cinsel ilişkide bulunan kadın. 2. Edilgin eşcinsel erkek

¹ Organ adları ile ilgili şimdiye kadar birçok çalışma yapılmıştır (Aydemir, 2014; Başdaş, 2006; Batmaz, 2013; Çakmak, 2015; Çelik, 2017; Çoşar, 2008; Doerfer, 1980-1981; Doğan, 2005; Gümüşatam, 2010; Gürkan, 2010; Güven, 2009; Hüseyinova, 2014; Karaağaç, 1993; Kirişçioglu, 1988; Kurt, 2017; Nakipoğlu, 2008; Naskali, 1997; Önler, 1999; Öztürk, 2013; Sertkaya, 1997; Şahin, 2004; Şahin, 2009; Tokat, 2014 vd.).

(BAS, 105). *Kafadan kontak*: 1. Deli, çıldırılmış, dengesiz (kimse) (BAS, 161). *Tırnakçı*: 1. Bir tür dolandırıcı (vermekte olduğu para destesindeki bir banknotu iki kez sayarak, bozuk olarak verdiği parayı sayarken tırnak marifetiyle fazla göstererek işini görür.) 2. Kumarda iskambil kâğıdını tırnaklayarak hile yapan kimse. 3. Can sıkıcı, sıkıntı verici (kimse) (BAS, 286). *Tırnaksız*: 1. Fırsatçı, kötülüğü başkalarının güç anlarında belli olan kimse (BAS, 286). *Ciğersiz*: 1. Onursuz kimse. 2. Korkak kimse (BAS, 74). *Dallak*: 1. Aptal, bön, görgüsüz kimse (BAS, 88). *Damarcı*: 1. Damardan uyuşturucu zevkine alışkın, tiryaki (kimse) (BAS, 88). *Mideci*: 1. Rüşvet almayı alışkanlık hâline getirmiş (memur) (BAS, 219). *Kafa*: 6. Salak, bön kimse. (BAS, 160-161).

4.1.1.1.3. Ahlak düşüklüğü sebebiyle oluşan olumsuz adlandırmalar

Aklı götünde: 1. Cinsel konulara duyduğu ilgiden ötürü başka konularda dalgın kimse (BAS, 37). *Aklı sikinde*: 1. Cinsel konulara duyduğu ilgiden dolayı başka konularda dalgın, dikkatsiz erkek (özellikle genç erkek) (BAS, 37). *Eski kulağı kesik*: 1. İçki, kumar, kabadayılık, cinsellik gibi konularda bir zamanlar ünü olan, bazen de sabıkalı kimse (BAS, 109). *Ayakçı*: 3. Kadınların, kızların ayaklarından cinsel haz duyan kimse (BAS, 51).

4.1.1.2. Olumlu adlandırma ifade edenler

4.1.1.2.1. Dış görünüşe bağlı oluşan olumlu adlandırmalar

İlik / İlik gibi: 1. Çok güzel, çok çekici, cinsel istek uyandıran (kimse) (BAS,151). *Tüylü*: 1. Paralı, zengin (kimse) (BAS, 295).

4.1.1.2.2. Davranış veya alışkanlığa bağlı oluşan olumlu adlandırmalar

Dişçi: 1. Dövüşte, hasmının dişini kıran (kimse) (BAS, 96). *Kulağı kesik*: Bir konuda zamanla deneyim kazanıp ustalık edinmiş kimse (BAS, 196). *Kafa*: 5. Anlayışlı, hâlden bilir kimse (BAS,160-161).

4.1.2. Cinsellik ifade edenler

Ağzı paça olmak: 2. Cinsel duyguları uyanıp zevk duymak (BAS, 36). *Ağzına vermek*: 2. Fellasyo yaptırmak. 3. (Ender olarak) Kunilingus yaptırmak (BAS, 36). *Ağzını paça etmek*: 1. Birisinin cinsel duygularını uyandırmak, birisini cinsel bakımdan zevklendirmek (BAS, 36). *Alnu yere gelmek*: 1. Domalmak. 2. (Erkek eşcinselliğinde) pasif olmak (BAS, 40). *Bademciğini almak*: 1. (Erkek için) birisini dilini de kullanarak derin derin öpmek (BAS, 55). *Bademcik ameliyatı*: 1. Uzun uzun, derin derin öpüşme. (BAS, 55). *Başına oturmak*: 1. Pasif olarak cinsel ilişkiye girmek, cinsel ilişkide bulunmak (BAS, 58). *Başını almak*: 1. (Cinsel ilişkide pasif olan için) Erkeklik organının ucu girmek. (BAS, 58). *Bayan avuç / Madam avuç*: 1. El, avuç (mastürbasyon yapılan, yapılmış olan el, avuç) (BAS, 205). *Belini sıkınca kıçından bel akmak*: 1. (Pasif eşcinsel erkek) sürekli olarak fuhuş yapıyor olmak (BAS, 59). *Bilek spor*: 1. Masturbasyon, kendi kendisini eliyle cinsel doyuma ulaştırma (BAS, 61). *Dil uçuşu*: 1. Cinsel organı dille uyarma (uyarılma) (BAS, 95). *Diş çekmek*: 3. (Birisinin) Dudaklarını ateşli bir biçimde öpmek (BAS, 96). *Dişlerini parlatmak*: 1. Fellasyo yapmak (BAS, 96). *Dört ayak olmak*: 1. Domalmak (BAS, 96). *El arabasına binmek*: 1. Masturbasyon yapmak, otuzbir çekmek (BAS, 105). *El işi*: 1. Masturbasyon, istimna, otuzbir (BAS,106). *El peşrevi*: 2. Birisinin cinsel bölgelerini elleme, okşama. 3. Aynı eylemi karşılıklı olarak yapma, elleşme (BAS, 106). *Elden bozdurmak*: 1. Elle masturbasyon yapmak, otuzbir çekmek (BAS, 105). *Elden geçirmek*: 1. (Erkek için birisini) Cinsel ilişkide kullanmak, düzmek (BAS, 105). *Elinde kalmak*: 1. (Erkek için) Cinsel bakımdan çok uyarıldığı hâlde doyuma ulaşamamak, cinsel ilişkiyi istendiği gibi bitirememek (BAS,105-106). *Elinde gezmek, elinde dolaşmak, elinde gezdirmek*: 1. (Erkek için) Cinsel doyumsuzluk çekmek, abazan olmak (BAS, 105). *Elinden geçmek*: 1. (Erkek için) Birisiyle cinsel ilişkide bulunmuş, birisine düşmüş olmak. 2. Birisi tarafından cinsel ilişkide kullanılmış olmak, düzülmüş olmak (BAS, 106). *Eline vermek*: 1. (Erkek için) Birisine erkeklik organını okşatmak (BAS,106). *Elle yazmak*: 1. Masturbasyon yapmak, otuzbir çekmek (BAS,106). *Elleşmek*: 1. Birbirini elle uyararak sevişmek (BAS,106). *Göz banyosu*: 1. Güzel kadını veya kızını, soyunukken veya yıkanırken / giyinirken seyretme, dikiz, röntgenleme (BAS, 131). *Kafa suyu / kafa yağı*: 1. Meni, sperma, atmik, bel (BAS, 162). *Paça olmak*: 1. Özellikle cinsel anlamda zevk duyarak

kendinden geçmek (BAS, 235). *Paket elden gitmek*: 1. (Erkek için) Eşcinsel ilişkide ilk kez kullanılmak, düzülme (BAS, 235). *Parmağını ıslatmak*: 1. (Erkek) Cinsel ilişkide bulunmak, düzme (BAS, 239). *Parmak atmak*: 1. Bir dişilik organını ya da makadını parmaklayarak sarkıntılık etmek (BAS, 236). *Parmak yemek*: 1. Dişilik organı ya da makadına parmakla sarkıntılık edilmek (BAS, 239). *Tiz elden gitmek*: 1. (Bir erkek) Anal ilişkiye, livataya âlet edilmek, düzülme (BAS, 288). *Topuk safası*: 1. (Kadın, kız için) Masturbasyon (BAS, 291). *Topuklamak*: 3. (Kadın, kız için) Cinsel organını topuğuyla uyararak masturbasyon yapmak (BAS, 290-291). *Üç ayak*: 1. (Erkek için) Cinsel istekleri azmış durumda olma. Erkeklik organı sertleşmiş durumda olma. 2. (Erkek için) Abazan olma durumunu niteler (BAS, 300).

4.1.3. Davranış, hareket ifade edenler

4.1.3.1. Olumsuz bir davranış, hareket ifade edenler

Aklına turp sıkılmak: 1. Birisinin düşüncesini beğenmemek, onun düşünce biçiminin hiçbir işe yaramayacağını anlatmak için kullanılır (BAS, 37). *Alın yere gelmek*: 3. Birisinin egemenliğine boyun eğmek (BAS, 40). *Ağızına sıçmak*: 1. Bir şeyi bozmak, berbat etmek. 2. Birisini kötü duruma sokmak (BAS, 36). *Ağızına vermek*: 1. Birisinin söylediği kötü bir söze hak ettiği cevabı vermek (BAS, 36). *Apandisitini almak*: 1. Birisini karnından bıçaklamak (BAS, 45). *Ayak atmak; ayak çıkmak; ayak koşmak, ayak yapmak*: 1. Hile yapmak. 2. Rol yapmak, ... gibi yapmak, poz kesmek (BAS, 51). *Ayak*: 2. Rol yapma, poz yapma, ... gibi yapma (BAS, 51). *Baş parmağını bükmek*: 1. Yankesicilik etmek (BAS, 58). *Boynuzları yaldızlamak*: 1. (Bir kadın, kız için) Sevgilisini, nişanlısını, kocasını aldatmak, ona bir başka erkekle ilgi kurarak ihanet etmek. (BAS, 308). *Ciğerini almak*: 1. Bıçakla böğründen yaralamak (BAS, 72). *Ciğerini sökmek*: 1. Göğsünden, karnından bıçaklamak. (BAS, 73). *Diş çekmek*: 1. (Birinin) Ağızını, çenesini yumruklayıp (tokatlayıp) dişinin kırılmasına, dökülmesine yol açmak. 3. (Esnaf için) Açık artırmada, maldan anlamadığı hâlde pey sürüp, çekilmek için avanta istemek (BAS, 96). *Dişçi*: 3. Açık artırmalarda, bilmediği konularda pey sürüp çekilmek için avanta isteyen (esnaf) (BAS, 96). *El işareti*: Elle yapılan 'nah' işareti, fika (BAS, 106). *Elden geçmek*: 1. (Kadın ya da pasif eşcinsel erkek için) Cinsel ilişkide bulunmak, bir erkek tarafından kullanılmak (BAS, 105). *Elemek*: 1. (Parayı) Harcayarak, oyunda kaybederek bitirmek (BAS, 105). *Eli temizse bir de işletmek*: 1. Birisinden yararlanmayı terbiyesizlik düzeyine vardırarak (BAS, 106). *Enselenmek*: 1. Yakalanmak, tutuklanmak. 2. Birisi tarafından bulunmak, bir yerde istemediği bir kişiyle karşılaşmak (BAS, 108). *Ense yapmak*: 1. Yatıp dinlenmek, keyfine bakmak. 2. Bir çalışma ortamında gerektiğinden az çalışmak yorulmamak, dalga geçmek (BAS, 108). *Gagayı ıslatmak*: 2. Çıkar sağlamak. 3. Rüşvet almak (BAS, 122). *Göbeğinden işletmek*: 1. Karnından yaralamak, bıçağı karnına saplamak, karnından kurşunlamak (BAS, 128). *Haşefesini alınına yapıştırmak*: 1. Birisini döverek perişan etmek (BAS, 140). *Haşefesini burnuna yapıştırmak*: 1. Birisini döverek perişan etmek (BAS, 140). *Haşefesini eline vermek*: 1. Birisini döverek perişan etmek (BAS, 140). *Kafa koparmak*: 2. Alışverişte fahiş fiyatla satmak, kazıklamak. 3. Kumarda yenmek, rakibin bütün parasını almak, hileyle yenip son kuruşuna kadar almak (BAS, 161). *Kafa sikkemek*: 1. Sürekli konuşarak, gürültü ederek, dırıldır yaparak ya da çalgı, radyo vb. çalarak rahatsız etmek (BAS, 162). *Kafa ütölemek*: 1. (Birisini) gevezelik, dırıldır ederek rahatsız etmek (BAS, 162). *Kafa yapmak*: 1. Yeterli uyuşturucu kullanarak esrime noktasına ulaşmak. 2. Birisiyle alay ederek neşelenmek, matrak geçerek keyiflenmek (BAS, 162). *Kafakola almak*: 1. (Birisini) kendisinden yanaymış, kendisini seviyormuş gibi yaparak, kandırmak, tuzağa düşürmek. (BAS, 161). *Kafalamak / kafaya almak*: 1. Birisini konu ciddiymiş gibi yaparak alaya almak. 2. Zaaflarından yararlanarak kandırmak, oyuna getirmek (BAS, 161-162). *Kafası dumanlı olmak / kafası kıyak olmak*: Bir uyuşturucunun esrikliliği, etkisi içinde bulunmak (özellikle esrar sarhoşluğu için kullanılır.) (BAS, 161). *Kafası tütsülemek / kafa tütsülemek*: Sarhoş olmak (BAS, 162). *Kafasını bozmak*: 1. Birisini sinirlendirmek (BAS, 161). *Kafasını bulmak / kafayı bulmak / kafayı tutmak*: 1. Çakırkeyif ya da sarhoş olacak kadar içki içmek. 2. Uyuşturucu kullanıp esrimek. (BAS, 161-162). *Kafasını koparmak*: 1. (Kumarda) Birisinin bütün parasını hileyle almak (BAS, 161). *Kafayı dumanlamak / Kafayı tütsülemek*: 1. İçki içmek, içki içip esrimek. 2. Esrar vb. uyuşturucu kullanarak esrimek (BAS, 162). *Kafayı kırmak*: Az miktarda uyuşturucu kullanmak, sarhoş etmeyecek, ama uyuşturucu ihtiyacını biraz giderecek miktarda uyuşturucu kullanmak (BAS, 162). *Kafayı kıyak yapmak*: 1. (Bir

içki, bir uyuşturucu madde) kişiyi etkilemek, esritmek. 2. (Birisini) İçki, uyuşturucu vb. kullanarak esirmek (BAS, 162). *Kafayı sıyırtmak / kafayı yemek*: 1. Çıldırarak, delirmek, özdenetimini yitirerek dengesiz davranışlarda bulunmak (BAS, 162-163). *Kafayı üşütmek*: 1. Çıldırarak, delirmek. (BAS, 163). *Kanatlandırmak*: 1. Çalmak (BAS, 166). *Karnından işletmek*: 1. Birisini genellikle kesici bir araçla karnından yaralamak (BAS, 169). Kelle olmak: Çok sarhoş olmak. (BAS, 178). *Kol saati*: 1. 'Nah' işareti, fika (BAS, 192). *Omuz vermek*: 1. Boş vermek, aldırış etmemek, ilgisiz kalmak (BAS, 229). *Omuz vurmak*: 1. Sataşmak (BAS, 229). *Omuzlamak*: 1. Bir şeyi kaldırıp götürmek, aşırarak, çalmak. 2. Bir kimseyi alıp götürmek, kaçırmak (BAS, 229). *Paçasını almak*: 1. (Birisini) Dövmek, alaşağı edip dayak atmak (BAS, 235). *Parmak işi*: 1. Öldürmeyecek biçimde yaralama (BAS, 239). *Parmak oynatılmak*: 1. (Bir işte) Rüşvet geçerli olmak, rüşvet verilmek (BAS, 239). *Parmak oynatmak*: 3. Rüşvet vermek (BAS, 239). *Sakal atmak*: 2. Rüşvet vermek (BAS, 255). *Sakal yapmak*: 1. Birkaç tiryakinin bulunduğu yerde, ortaya esrar vb. çıkarmak, başkalarına esrar vb. uyuşturucu ikram etmek (BAS, 255). *Kafa bulmak*: 1. Birisiyle alay edip neşelenmek (BAS, 161).

4.1.3.2. Olumlu bir davranış, hareket ifade edenler

Ağzının kaytanını çekmek: 1. Kötümser sözler etmeyi kesmek. 2. Kötü konuşmayı bırakmak. 3. Gevezeliği bırakmak (BAS, 36). *Aklı basmak*: 1. Bir şey, birisinin görüşüne, düşünce biçimine uygun gelmek. 2. İnanmak (BAS, 37). *Belini kırmak*: 1. Futbolda çok iyi çalım yaparak rakip oyuncunun dengesini bozmak. (BAS, 59). *Dişine mangır değmek*: 1. Para kazanmak (BAS, 96). *İlikleri gevşemek*: 1. Hoş bir insan, iyi bir durum vb. karşısında çok ilgi duyduğunu açıkça belli edecek tavır göstermek (BAS, 151-152). *Sakal atmak*: 1. (Bir satıcıya) Siftah sağlamak, günün ilk alışverişini sağlamak. 3. Bahşiş vermek (BAS, 255). *Tüylenmek*: 3. Para Kazanmak (BAS, 295).

4.1.3.3. Hem olumlu hem olumsuz bir davranış, hareket ifade edenler

Elemek: 2. (Kumarda) Diğer oyuncunun bütün parasını kazanmak (BAS, 105). *Kulak delmek*: 1. (Kumar oynayan kişiye) Kendisine hile yapıldığını belli etmek, söylemek (BAS, 196). *Tabanın altına takılmak*: 1. Sürekli izlemek, ardına düşmek, çok yakından takip etmek (BAS, 275). *Yağlı göte kuyruk bağlamak*: 1. Zengin birisine kapılanmak. 2. Zengin birisine borç vermek. 3. Çıkar sağlanacak birisine iyilik yapar gibi görünmek (BAS, 307).

4.1.3.4. Doğrudan bir hareketin adını ifade edenler

Ayakları önde gitmek: 1. Bir yerden ölüsü çıkmak. 2. Ölüsü götürülmek (BAS, 51). *Bacakları götünü dövmek*: 1. Çok hızlı koşmak (BAS, 55). *Başa sarmak, kaseti başa sarmak, kaseti sarmak*: 1. (Bir öyküyü, bir haberi vb.) anlatırken, tekrar başa dönmek (BAS, 57). *Boy etmek*: 1. Seçmek, ayırmak. (BAS, 67). *Boylamak*: 1. Gitmek, yürüyüp gitmek. (BAS, 67). *Boyununu kırmak*: Gitmek, savuşmak. (BAS, 67). *Butlaşmak*: Artmak, çoğalmak. (BAS, 69). *Çene atmak*: 1. Konuşmak, söyleşmek. (BAS, 81). *Deriyi tuzlamak*: 1. Ölmek. (BAS, 92). *Diş kırmak*: 1. Esrarı sigarayla içilebilecek parçalar hâline getirmek. (BAS, 96). *El peşrevi*: 1. Karagöz oyununda elin serbest hareketi (BAS,106). *Elden gelmek*: 1. Ödemek, vermek. (BAS, 105). *Enselemek*: 1. Yakalamak, tutmak. 2. Bulmak. (BAS,108). *Gagayı islatmak*: 1. İçki içmek. (BAS,122). *Gagayı kısmak*: 1. Sesini kesmek, susmak (BAS, 122). *Gövdelemek*: Yemek, yiyip içmek (BAS, 131). *Kafa çekmek / Kafayı çekmek*: 1. İçki içmek. (BAS,161-162). *Kelleye masraf etmek*: 1. Berbere gidip traş olmak (özellikler saç traşı). (BAS, 178). *Kuşdili*: 1. (Edirneli Etmekçizâde Şeyh Muhiddin'in icat ettiği konuşma biçimi; 16 yy.) Sözcükler arasına tekdüze heceler yerleştirilerek uygulanan bir tür konuşma biçimi (BAS, 198). *Kuyruğu titretmek*: 1. (Hayvan) ölmek. 2. (Genellikle sevilmeyen insan için) Ölmek. (BAS, 198). *Mideyi ateşlemek*: 1. İçki içmek, alkol almak. (BAS, 219). *Paçasını almak*: 2. Yenmek. (BAS, 235). *Parmak oynatmak*: 1. Para saymak. 2. Para vermek. (BAS, 239). *Sakal*: 4. Para atmak. (BAS, 255). *Tavus kuyruğu çıkarmak*: 1. Kusmak. (BAS, 281). *Topuklamak*: 1. (Otomobil vb. motorlu araçlarda) Gaza sonuna kadar basmak. 2. Gitmek. (BAS, 290-291). *Tüydürmek*: 1. Yollamak, kaçırmak, kaçmasını sağlamak. 2. Alıp Götürmek, çalmak. (BAS, 295). *Tüylenmek*: 1. Huylanmak. 2. Karşı çıkmak, kafa tutmak. (BAS, 295). *Tüyemek*: 1. Gitmek, defolmak. 2. Savuşmak, kaçmak. (BAS, 295). *Yüzünü yıkamak*: 1. Traş olmak, sakal traşı olmak. 2. Tövbe etmek. (BAS, 317)

4.1.4. Durum ifade edenler

4.1.4.1. Olumsuz durum ifade edenler

Akl gel sikime takıl: 1. “Ne yanlış, ne aptalca düşünce ve davranış” anlamında söylenir. (BAS, 36). *Ağzını poyraza açmak:* 1. Boşuna beklemek, boşuna bekleyip istediğini elde edememek. 2. Züğürt düşmek, parasal gücü ve beklentisi kalmamak (BAS, 36). *Ayaklar kokmak:* 1. (Belirli bir yalan, hilede) artık eskimek, bilinir olmak. 2. İşe yaramamak (BAS, 51). *Başı bittin kıcı sikten kurtulmamak:* 1. Sürekli olarak aşağılık bir durumda kalmak, kötü durumu hiç düzelmemek (BAS, 57). *Başına oturmak:* 2. (Herhangi bir işte) olumsuz sonuç almak. 3. Oyunda yenilmek (BAS, 58). *Başını almak:* 2. Bir işte çok şeyler umarken, hiçbir sonuca ulaşmamak (BAS, 58). *Bayramlık ağzını açtırmak:* Birisinin küfretmesine, sövmesine yol açmak (BAS, 58). *Beyin amcıklaması:* 1. Kişiyi düşünsel açıdan çok yoran çalışma (Öğrenci için sıkıntı verici ders, çalışma, ezberleme). 2. Anlaşılması çok güç kitap, film vb. (BAS, 60). *Bir kulağının arkası kalmak / kulağının arkası kalmak:* 1. Hep haksızlıkla, hileyle karşılaşmış olmak. 2. (Cinsel olarak) Her türlü deneyimden geçmiş, sürekli kullanılmış olmak (BAS, 61). *Bu ayaklar koktu:* 1. “Bu hileler, bu numaralar artık biliniyor” anlamında kullanılır (BAS, 69). *Burnu götüne kaçmak:* 1. Çok yaşlanmış olmak (BAS, 68). *Ne ayak?:* ‘Bu nasıl bir durum, nasıl bir dalavere?’ anlamında kullanılır (BAS, 225). *Boş kafa:* (Uyuşturucu düşkününü için) Uyuşturucu kullanmamış olma. (BAS, 67). *Ense kökünü görmek / Ensesini görmek:* 1. Birisinin gittiğini defolduğunu görmek. 2. Birisini kovmak (özellikle yürü de enseni görelim deyiminde olduğu gibi aşağılayıcı anlam taşır.) (BAS, 108). 2. Defolduğunu izlemek (BAS, 67). *Ayaz paşa kola çıkmak, Ayaz paşa kol gezmek:* 1. Hava soğumak, hava sıcaklığı çok düşmek (BAS, 52). *Kafa koparmak:* 1. (Rüzgâr) Çok sert esmek (BAS, 161). *Kafalara gelmek:* 1. Çok olumsuz, çok güç bir duruma düşmek (BAS, 309). *Kafayı almak:* (Senin için olumsuz olan) ‘Sonucunu beğendin mi?’, ‘işte böyle bozulursun’ anlamlarında kullanılır. (BAS,162).

4.1.4.2. Olumlu durum ifade edenler

Enseye tokat göte parmak / enseye tokat kıça parmak: 1. İki ya da birkaç kişi arasındaki aşırı samimiyeti nitelemek için kullanılır (BAS, 108). *Kafasını açmak:* 1. Zamanla ya da başka bir etkiyle esrik kimsenin esrikliği geçmeye başlamak, esrikliği geçmek. (BAS, 161). 2. Güçlü olmak. (BAS, 235).

4.1.4.3. Doğrudan durum ifade edenler

Boyunu görmek: 1. (Birisinin, birilerinin) Yeterli mi yetersiz mi olduğunu anlamak (BAS, 57). *Kafası izinli olmak:* 1. Belirli bir süre için akli başka bir konuya takılmak. 2. O süre için, bulunulan ortam dışında bir şey düşünüyor olmak (BAS, 161). *Parmağım içinde:* 1. Esnaf arasında, bir kimseden satın alınmış eski eşyanın satışı sırasında ‘bu işe ortağım’ anlamında kullanılır (BAS, 239).

4.1.4.4. Duygu durumunu ifade edenler

4.1.4.4.1. Korku duygusunu ifade edenler

Aklı bokuna karışmak: 1. Korkup ne yapacağını bilememek (BAS, 37). *Üç ayak gezmek:* 1. Korkmak, çok korkmak. 2. Korkusunu belli etmek (BAS, 300). *Yürek Selânik:* ‘Korktum (korktun, korktuk vb.) cesaret edemedim...’ anlamında söylenir (BAS, 317). *Kuyruğunu kıvrırmak:* Korkmak, dehşete kapılmak nedeniyle sinmek (BAS,198).

4.1.4.4.2. Şaşkınlık duygusunu ifade edenler

Aklı durmak kıcı tavana vurmak: 1. Çok şaşırarak (BAS, 37). *Aklı fırtmak:* 1. Çok şaşırarak, kendi düşüncesine çok aykırı bulmak (BAS, 37).

4.1.4.4.3. Beğeni, cesaret, takdir gibi olumlu duygular ifade edenler

Ağzı paça olmak: 1. Sevinmek, keyifli olmak (BAS, 36). *Ağzını paça etmek:* 2. Birisini sevindirmek, keyiflendirmek (BAS, 36). *Ciğerini almak:* 2. (Birisinin) Duygularını okşamak, takdirini kazanmak (BAS, 72). *Ciğerleri bayram etmek:* 1. Bir süre sigara içmedikten, sigarasız kaldıktan sonra yakılan ilk sigaradan çok zevk almak. 2. (Kötü nitelikli sigaralar içen birisi) Yüksek nitelikli

bir sigara içip çok beğenmek (BAS, 73). *Paçası sıkı olmak*: 1. Cesaretli olmak (BAS, 235). *Yüreği konuşmak / yüreği söylemek*: 1. Cesur olmak, yürekli olmak (BAS, 317).

4.1.5. Durum adı ifade edenler

4.1.5.1. Olumsuz bir durumun adını ifade edenler

Ayak: 1. Hile, dümen (BAS, 51). *Çene suyu çorba*: 1. Anlamsız, boş laf, gevezelik (BAS, 82). *Kafa*: 7. İçkinin özellikle uyuşturucu maddelerin kişide yarattığı esrime, esrime derecesi. (BAS, 160-161). *Kelek ayak*: 1. Uygunsuz davranış, kötü tutum, hile, dalavere (BAS,177). *Tavus kuyruğu*: 1. Kusmuk, özellikle aşırı sarhoşluktan dolayı çıkarılmış kusmuk (BAS, 281). *Tırnakçılık*: 1. Tırnakçı işi, edimi. 2. Kumarbazın işi, edimi (BAS, 286).

4.1.5.2. Olumlu bir durumun adını ifade edenler

Çiğer: 1. Onur. 2. Cesaret, yiğitlik. (BAS, 73). *Diş*: 3.(İnsan için) Etkinlik, nüfuz, güçlülük. (BAS, 96). *Sakal*: 2. (Esnaf için) Siftah, sabahleyin cebe giren ilk para. 3. Bahşiş. (BAS, 255).

4.1.6. Doğrudan bir isim ifade edenler

Ayak: 3. İlişki, bağlantı (BAS, 51). *Ayakta*: Kolayca, hemen (BAS, 51). *Çene suyu çorba*: 2. Önemsiz şeylerden söz ederek eğlenme, gırgır, şamata (BAS, 82). *Kafadan*: 3. Doğrudan, dolaysız, direkt (BAS,161). *Kulak*: 2. Değerli mal, esnaf için değerli, çok kazançlı mal (BAS, 196)

4.1.7. Eşya ifade edenler

At kulağı: 2. Uzun kadeh (BAS, 50). *Dört kollu*: 1. Tabut (BAS, 98). *Kafa*: 1. Bazı iskambil oyunlarında değeri on olan kağıtlar, vale, kız, papaz, onlu. 3. Lira (BAS, 160-161). *Kemik*: 1. Tavla, barbut vb. oyunlarda zar (BAS, 178). *Kulaklı*: 1. Bir tür kama, iki yanı da keskin, büyük bıçak (BAS, 196). *Manda gözü*: 1. Büyük madeni para (BAS, 209). *Paça kemiği*: Tavla, barbut vb oyunlarda zar (BAS, 178). *Paçaroz*: Para, kağıt para, kayme (BAS, 235). *Post*: 1. Üzerinde kumar oynanılan örtü (BAS, 248). *Sakal*: 1. Para. (BAS, 255). *Tüy*: 1. Giysi, giyecek, kılık kıyafet, üst baş. 2. Para. (BAS,295). *Tüydöken*: 1. Ustura, tıraş bıçağı (BAS, 295).

4.1.8. Kalıp sözleri barındıran ifadeler

Boğaz ola / olsun: 1. “Afiyet olsun, yarasın” anlamında kullanılır (BAS, 63). *Çenen pırtı*: ‘Sus’ anlamında kullanılır (BAS, 244). *Elden gelmek*: 2. “Aferin, brova” anlamında kullanılır. (BAS, 105). *Kafadan*: 2. (Kumarda) ‘tartışmasız biçimde’ anlamında kullanılır (BAS, 161).

4.1.9. Madde ifade edenler

Burun tozu: 1. Eroin (BAS, 68). *Burun*: 1. Bir çekimlik eroin (BAS, 68). *Burunluk*: 1. Eroin (BAS, 68). *Göz açtıran*: 1. Amin’ler sınıfından bir tür ilaç, uyarıcı, amfetamin (BAS, 131). *Kafa çayı*: 1. Demini tam almış, tiryakinin çok hoşuna gidecek nitelikte çay (BAS,161). *Kaynana dili*: 1. Bir tur uyuşturucu, peyolt, pesoteye (BAS, 174).

4.1.10. Mekân ifade edenler

Ağzı burnu Çarşamba pazarına dönmek: 1. Düzensiz, karmakarışık, dağınık yer (BAS, 36). *Tepegöz*: 2. Hamam, özellikle, eski tarzda, kubbeli hamam (BAS, 284). *Tüyek*: 1. Okul, kışla vb. yerlerde, kaçmayı, firar etmeyi kolaylaştıran gizli geçit, firar deliği (BAS, 295). *Yaş deri ticarethanesi*: 1. Genelev, randevu evi, fuhuş yapılan yer (BAS, 310).

4.1.11. Meslek ifade edenler

Ayakçı: 2. Gezgin esnaf, seyyar esnaf (BAS, 51). *Dişçi*: 2. Ölü soyucu, defnedilmiş ölülerin altın dişlerini sökerek geçinen hırsız (BAS, 96). *Parmakçı*: 1. Eskiden zıbık (yapay erkeklik organı) üreten ve satan esnaf. (BAS, 239). *Pençeci*: 1. Yankesici, beş parmağını da iyi kullanan yan kesici (BAS, 242). *Yüz para*: 1. Bekçi. (BAS, 317).

4.1.12. Organ ifade edenler

4.1.12.1. Kadın cinsel organı ifade edenler

Ağız aşağı: 1. Dişilik organı, vulva (BAS, 36). *At gözü:* 1. Dişilik organı, vagina (BAS, 49). *Dilli badem:* 1. Dişilik organı, vagina (BAS, 95). *Paça:* 3. (Dişilik organında) Büyük dudaklar, dış dudaklar, labia majora. (BAS, 235). *Tek göz:* 2. Vagina, anüs (BAS, 283). *Tüylü:* 2. Dişilik organı, vagina. (BAS, 295).

4.1.12.2. Erkek cinsel organı ifade edenler

Barsak çıkıntısı: 1. Erkeklik organı, penis (BAS, 57). *Kafa:* 4. Erkeklik organının başı, haşefe (BAS, 160-161). *Kelle:* 3. Erkeklik organının başı (BAS, 178). *Orta bacak:* 1. Erkeklik organı, penis (BAS, 230). *Paçacı kemiği:* 1. Çük, erkeklik organı (BAS, 235). *Sakallı:* 1. Erkeklik organı, penis (BAS, 255). *Tek göz:* 1. Erkeklik organı, penis (BAS, 283). *Tepegöz:* 1. Erkeklik organı, penis (BAS, 57).

4.1.12.3. Genel organ ifade edenler

Ense: 1. Kalçalar (BAS, 108). *Gaga:* 1. Ağız. (BAS, 122). *Kaş:* 1. Bıyık. (BAS, 170). *Leğen:* 1. (İnsanda) kalçalar. (BAS, 202). *Paça:* 1. İnsanda dudaklar, 2. Apış. (BAS, 235).

4.1.13. Sayı ve miktar ifade edenler

At kulağı: 1. İki sayısı, iki kez, ikili (BAS, 50). *But:* 1. Çok, fazla. 2. Çokluk, fazlalık, büyüklük belirlemede kullanılır (özellikle eşcinsel argosunda) (BAS, 68). *Diş:* 1. (Isırılarak yenen maddeler için) Bir ısırıklık, biraz. 2. (Esrar için) Bir sigaralık, bir içimlik, bir parça (BAS, 96). *Kafa:* 2. Bin lira. (BAS, 160-161). *Kulak:* 1. İki, ikili. (BAS, 196). *Sakallı:* 2. On bin liralık banknot. (BAS, 255). *Tabanın halısı:* 1. Bin liralık banknot (BAS, 275).

4.1.14. Yön ifade edenler

Kafadan: 1. (Trafik kazasında, otomobil vb. için) Tam karşıdan, burun buruna, tam önden (BAS, 161).

4.2. Organ Adları İle Oluşan Argo Kelimelerin Çok Anlamlılık Çizgileri ve Gramer Yapıları

Bir dilin zenginliğini göstermede çok anlamlılık önemli bir ögedir. Vücut bölümleri ve organları ifade eden kelimeler aktarım sırasında birçok yeni anlam kazanmaktadır. Organ adlarından olan “dil” sözcüğü ilk zamanlarda sadece, ağızdaki tat alma organını anlatmaktadır. Bugün ise “konuşma yeteneği”, “bir toplumun anlaşma aracı”, “dil biçimindeki nesnelere” gibi çeşitli anlamlar kazanmıştır. Bu tür anlam olaylarının genellikle uzun bir sürece ihtiyacı vardır. Bu noktada denilebilir ki bir dilin en eski metinlerinde yer alan sözcüklerde geniş bir çokanlamlılık görülür. Zaten o dilin söz konusu metinlerden çok daha öncesine uzandığının göstergesi de budur (Aksan, 2007: 67). Temel organlar olan ağız, göz, baş ve ayak gibi sözcüklerin esas anlamlarının yanında birçok yan anlamları bulunmaktadır. Bu durum çok anlamlılığın organlardaki işlevselliğini göstermektedir. Tespit edilen kelimeler içerisinde *kafa* kelimesi çok anlamlılığın en güzel örneklerinden biridir. Yedi farklı anlamda kullanılan bu kelimenin anlamları şöyledir: 1. Bazı iskambil oyunlarında değeri on olan kağıtlar, vale, kız, papaz, onlu. 2. Bin lira. 3. Lira. 4. Erkeklik organının başı, haşefe. 5. Anlayışlı, hâlden bilir. 6. Salak, bön kimse. 7. İçkinin özellikle uyuşturucu maddelerin kişide yarattığı esrime, esrime derecesi (s.160-161). Kelimenin birinci anlamının kavram alanı *eşya* iken, ikinci ve üçüncü anlamında *sayı* ve *miktar* ifade eden bir kavram alanı görülmektedir. Kelimenin dördüncü anlamının kavram alanı *erkek cinsel organ* iken, beşinci anlamı *olumlu bir adlandırmayı*, altıncı anlamı ise *olumsuz bir adlandırmayı* ifade etmektedir. Kelimenin yedinci anlamının kavram alanında ise bir *durum* ifadesi yer almaktadır. Tespit edilen kelimelerin çok anlamlılık düzleminin yanı sıra deyimlere ve atasözlerine kaynaklık etmeleri bakımından diğer kelimelere nazaran daha fazla kullanılması da önemli bir husustur (Doğan, 2005: 155). Bu bölümde organ adları ile oluşan argo kelimeler baş ve beden kısmındaki organlar, genel organlar, iç organlar ve hayvan organları şeklinde genel bir tasnifte verildikten sonra ele alınan kelimelerin çok anlamlılık boyutları ve gramer yapıları tabloda sunulmuştur.

4.2.1. Baş Kısımındaki Organlar

AĞIZ: Ağız organına ait on adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Ağız organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Ağız aşağı	Cinsel organ	—	—	Adlaşmış sıfat
Ağız burnu Çarşamba pazarına dönmek	Mekân	—	—	Deyim
Ağızına sıçmak	Davranış, hareket	Davranış, hareket	—	Deyim
Ağızına vermek	Davranış, hareket	Cinsellik	Cinsellik	Deyim
Ağızının kaytanını çekmek	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Deyim
Ağızını paça etmek	Cinsellik	Duygu	—	Deyim
Ağızını poyraza açmak	Durum	Durum	—	Deyim
Ağız paça olmak	Duygu	Cinsellik	—	Deyim
Ayran ağızlı	Adlandırma	—	—	Adlaşmış sıfat
Bayramlık ağızını açtırmak	Durum	—	—	Deyim

AKIL: Akıl organına ait sekiz adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Akıl organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Akıl gel sikime takıl	Durum	—	Deyim
Aklı basmak	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Deyim
Aklı bokuna karışmak	Duygu	—	Deyim
Aklı durmak kıcı tavana vurmak	Duygu	—	Deyim
Aklı fırtmak	Duygu	—	Deyim
Aklı götünde	Adlandırma	—	Deyim
Aklına turp sıklamak	Davranış, hareket	—	Deyim
Aklı sikinde	Adlandırma	—	Deyim

ALIN: Alın organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Alın organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Dilbilgisel kavram
Alın yere gelmek	Cinsellik	Cinsellik	Davranış, hareket	Deyim
Haşefesini alına yapıştırmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim

BAŞ: Baş organına ait beş adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Baş organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı

Baş	Cinsel organ	—	—	İsim
Başa sarmak, kaseti başa sarmak, kaseti sarmak	Hareketin adı	—	—	Deyim
Başı bittten kıcı sikten kurtulmamak	Durum	—	—	Deyim
Başına oturmak	Cinsellik	Durum	Durum	Deyim
Başını almak	Cinsellik	Durum	—	Deyim

BEYİN: Beyin organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Beyin organıyla oluşan dil birimleri	1.	2.	Gramer yapısı
	Anlamanın kavram alanı	Anlamanın kavram alanı	

Beyin amcıklaması	Durum	Durum	İsim Tamlaması

BURUN: Burun organına ait altı adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Burun organıyla oluşan dil birimleri	1.	Gramer yapısı
	Anlamanın kavram alanı	

Ağız burnu Çarşamba pazarına dönmek	Mekân	Deyim
Burnu götüne kaçmak	Durum	Deyim
Burun	Madde	İsim
Burunluk	Madde	İsim
Burun tozu	Madde	İsim tamlaması
Haşefesini burnuna yapıştırmak	Davranış, hareket	Deyim

ÇENE: Çene organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Çene organıyla oluşan dil birimleri	1.	2.	Gramer yapısı
	Anlamanın kavram alanı	Anlamanın kavram alanı	

Çene atmak	Hareketin adı	—	Deyim
Çenen pırtı	Kalıp söz	—	Adlaşmış sıfat
Çene suyu çorba	Durumun adı	Doğrudan isim	Deyim

DİL: Dil organına ait beş adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Dil organıyla oluşan dil birimleri	1.	Gramer yapısı
	Anlamanın kavram alanı	

Dilli badem	Cinsel organ	Adlaşmış sıfat
Dilgöz	Adlandırma	Adlaşmış sıfat
Dil uçuşu	Cinsellik	İsim tamlaması
Kaynana dili	Madde	İsim tamlaması
Kuşdili	Hareketin adı	İsim tamlaması

DIŞ: Diş organına ait sekiz adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Diş organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Grammer Yapısı
Diş	Sayı, miktar	Sayı, miktar	Durumun adı	İsim
Diş çekmek	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Cinsellik	Deyim
Dişçi	Adlandırma	Meslek	Davranış, hareket	İsim
Dişine mangır değmek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Diş kırmak	Hareketin adı	—	—	Deyim
Dişlerini parlatmak	Cinsellik	—	—	Deyim
Dişsiz	Adlandırma	—	—	Adlaşmış sıfat
Dişsiz papu	Adlandırma	—	—	Sıfat tamlaması

GÖZ: Göz organına ait altı adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve grammer yapıları şu şekildedir:

Göz organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	Grammer yapısı
At gözü	Cinsel organ	—	İsim tamlaması
Göz açtıran	Madde	—	Adlaşmış sıfat
Göz banyosu	Cinsellik	—	İsim tamlaması
Manda gözü	Eşya	—	İsim tamlaması
Tek göz	Cinsel organ	Cinsel organ	Sıfat tamlaması
Tepegöz	Cinsel organ	Mekân	Adlaşmış sıfat

KAŞ: Kaş organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve grammer yapısı şu şekildedir:

Kaş organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	Grammer yapısı
Kaş	Organ	İsim

KULAK: Kulak organına ait yedi adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve grammer yapıları şu şekildedir:

Kulak organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	Grammer yapısı
At kulağı	Sayı, miktar	Eşya	İsim tamlaması
Bir kulağının arkası kalmak / Kulağının arkası kalmak	Durum	Durum	Deyim

Eski kulağı kesik	Adlandırma	—	Adlaşmış sıfat
Kulağı kesik	Adlandırma	—	Adlaşmış sıfat
Kulak	Sayı, miktar	Doğrudan isim	İsim
Kulak delmek	Durum	—	Deyim
Kulaklı	Eşya	—	Adlaşmış sıfat

SAKAL: Sakal organına ait dört adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Sakal organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	4. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Sakal	Eşya	Durumun adı	Durumun adı	Hareketin adı	İsim
Sakal atmak	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Davranış hareket	—	Deyim
Sakallı	Organ	Sayı, miktar	—	—	Adlaşmış sıfat
Sakal yapmak	Davranış, hareket	—	—	—	Deyim

YÜZ: Yüz organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Yüz organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Yüz para	Meslek	—	Sıfat Tamlaması
Yüzünü yıkamak	Hareketin adı	Hareketin adı	Deyim

4.2.2. Beden Kısımındaki Organlar

AYAK: Ayak organına ait on yedi adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Ayak organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Ayak	Durumun adı	Davranış, hareket	Doğrudan isim	İsim
Ayak atmak / ayak çıkmak / ayak koşmak / ayak yapmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Ayakçı	Adlandırma	Meslek	Adlandırma	İsim
Ayakları önde gitmek	Hareketin adı	Hareketin adı	—	Deyim
Ayaklar kokmak	Durum	Durum	—	Deyim
Ayakta	Doğrudan isim	—	—	İsim
Bu ayaklar koktu	Durum	—	—	Deyim

Dört ayak olmak	Cinsellik	—	—	Deyim
Kelek ayak	Durumun adı	—	—	Sıfat Tamlama sı
Ne ayak?	Durum	—	—	Deyim
Sacayağı	Adlandırma	—	—	İsim tamlaması 1
Sacayakçı	Adlandırma	—	—	İsim
Üç ayak	Cinsellik	Cinselli k	—	Sıfat tamlaması 1
Üç ayak gezmek	Duygu	Duygu	—	Deyim

AVUÇ: Avuç organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Avuç organıyla oluşan dil birimleri

1. Gramer yapısı

Anlamanın kavram alanı

Bayan avuç / Madam avuç

Cinsellik İsim

BACAK: Bacak organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Bacak organıyla oluşan dil birimleri

1. Gramer yapısı

Anlamanın kavram alanı

Bacakları götünü dövmek

Hareketin adı Deyim

Götten bacak

Adlandırma Adlaşmış sıfat

Orta bacak

Cinsel organ Sıfat tamlaması

BEL: Bel organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Bel organıyla oluşan dil birimleri

1. Gramer yapısı

Anlamanın kavram alanı

Belini kırmak

Davranış, hareket Deyim

Belini sıkınca kıçından bel akmak

Cinsellik Deyim

BİLEK: Bilek organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Bilek organıyla oluşan dil birimleri

1. Gramer yapısı

Anlamanın kavram alanı

Bilek spor

Cinsellik Sıfat tamlaması

BOĞAZ: Boğaz organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Boğaz organıyla oluşan dil birimleri

1. Gramer yapısı

Anlamanın kavram alanı

Boğaz ola /olsun

Kalıp söz Deyim

BOY: Boy organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Boy organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Boy etmek	Hareketin adı	—	Deyim
Boylamak	Hareketin adı	—	Deyim
Boyunu görmek	Durum	Durum	Deyim

BOYUN: Boyun organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Boyun organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Boynunu kırmak	Hareketin adı	Deyim

BUT: But organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

But organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
But	Sayı, miktar	Sayı, miktar	İsim
Butlaşmak	Hareketin adı	—	Deyim

EL: El organına ait yirmi iki dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

El organıyla oluşan dil birimleri	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
El arabasına binmek	Cinsellik	—	—	Deyim
Elden bozdurmak	Cinsellik	—	—	Deyim
Elden geçirmek	Cinsellik	—	—	Deyim
Elden geçmek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Elden gelmek	Hareketin adı	Kalıp söz	—	Deyim
Elek	Adlandırma	Adlandırma	—	İsim
Elemek	Davranış, hareket	Durum	—	Deyim
Elinde gezmek / elinde dolaşmak / elinde gezdirmek	Cinsellik	—	—	Deyim
Elinde kalmak	Cinsellik	—	—	Deyim
Eline vermek	Cinsellik	—	—	Deyim
Elinden geçmek	Cinsellik	Cinsellik	—	Deyim
El işareti	Davranış, hareket	—	—	İsim tamlaması
El işi	Cinsellik	—	—	İsim tamlaması
Eli temizse bir de iştirmek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Elleşmek	Cinsellik	—	—	Deyim

Elle yazmak	Cinsellik	—	—	Deyim
El peşrevi	Hareketin adı	Cinsellik	Cinsellik	İsim tamlaması
Haşefesini eline vermek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Paket elden gitmek	Cinsellik	—	—	Deyim
Tiz elden gitmek	Cinsellik	—	—	Deyim

ENSE: Ense organına ait sekiz adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Ense organıyla oluşan dil birimleri

	1. Anlamanın kavram alanı	2. Anlamanın kavram alanı	Gramer yapısı
Ense	Organ	—	İsim
Ense kökünü görmek / Ensesini görmek	Durum	Durum	Deyim
Enselemek	Hareketin adı	Hareketin adı	Deyim
Enselenmek	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Deyim
Ense yapmak	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Deyim
Enseye tokat götme parmak / enseye tokat kışa parmak	Durum	—	Deyim

GÖVDE: Gövde organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Gövde organıyla oluşan dil birimleri

	1. Anlamanın kavram alanı	Gramer yapısı
Gövde	Hareketin adı	İsim

KAFA: Kafa organına ait otuz altı adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

	1. Anlamanın kavram alanı	2. Anlamanın kavram alanı	3. Anlamanın kavram alanı	Gramer yapısı
Boş kafa	Durum	—	—	Sıfat tamlaması
Kafa bulmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafa çayı	Madde	—	—	İsim tamlaması
Kafa çekmek / Kafayı çekmek	Hareketin adı	—	—	Deyim
Kafadan	Yön	Kalıp söz	İsim	İsim
Kafadan kontak	Adlandırma	—	—	Adlaşmış sıfat
Kafakola almak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafa koparmak	Durum	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Deyim
Kafalamak / kafaya almak:	Davranış, hareket	Davranış, hareket	—	Deyim
Kafalara gelmek	Durum	—	—	Deyim

Kafası dumanlı olmak / kafası kıyak olmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafası izinli olmak	Durum	Durum	—	Deyim
Kafasını açmak	Durum	—	—	Deyim
Kafasını bozmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafasını bulmak / kafayı bulmak / kafayı tutmak	Davranış, hareket	Davranış, hareket	—	Deyim
Kafasını koparmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafası tütsülemek / kafa tütsülemek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafa sikmek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafa suyu / kafa yağı	Cinsellik	—	—	İsim tamlaması
Kafa ütölemek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafa yapmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafayı almak	Durum	—	—	Deyim
Kafayı dumanlamak / kafayı tütsülemek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafayı kırmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafayı kıyak yapmak	Davranış, hareket	Davranış, hareket	—	Deyim
Kafayı sıyırtmak / kafayı yemek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kafayı üşütmek	Davranış, hareket	—	—	Deyim

KOL: Kol organına ait dört adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Kol organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı
Ayaz paşa kola çıkmak / Ayaz paşa kol gezmek	Durum	Deyim
Dört kollu	Eşya	Adlaşmış sıfat
Kol saati	Davranış, hareket	İsim tamlaması

OMUZ: Omuz organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. 2. Gramer yapısı

Omuz organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı
Omuzlamak	Davranış, hareket	Davranış, hareket	Deyim
Omuz vermek	Davranış, hareket	—	Deyim
Omuz vurmak	Davranış, hareket	—	Deyim

PARMAK: Parmak organına ait dokuz adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Parmak organıyla oluşan dil birimleri				
Baş parmağını bükmek	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Parmağım içinde	Durum	—	—	Deyim
Parmağını ıslatmak	Cinsellik	—	—	Deyim
Parmak atmak	Cinsellik	—	—	Deyim
Parmakçı	Meslek	—	—	İsim
Parmak işi	Davranış, hareket	—	—	İsim tamlaması
Parmak oynatmak	Hareketin adı	Hareketin adı	Davranış, hareket	Deyim
Parmak oynatılmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Parmak yemek	cinsellik	—	—	Deyim

TABAN: Taban organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Taban organıyla oluşan dil birimleri

	1. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Taban halısı	Sayı, miktar	İsim tamlaması
Tabanının altına takılmak	Davranış, hareket	Deyim

TIRNAK: Tırnak organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Tırnak organıyla oluşan dil birimleri				
Tırnakçı	Adlandırma	Adlandırm a	Adlandır ma	İsim
Tırnakçılık	Durumun adı	Durumun adı	—	İsim
Tırnaksız	Adlandırma	—	—	Adlaşmış sıfat

TOPUK: Topuk organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	Gramer yapısı
Topuk organıyla oluşan dil birimleri				
Topuklamak	Hareketin adı	Hareketin adı	Cinsellik	Deyim
Topuk safası	Cinsellik	—	—	İsim tamlaması

4.2.3. İç Organlar

APANDİST: Apandist organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Apandist organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Apandisitini almak	Davranış, hareket	Deyim

BADEMÇİK: Bademcik organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Bademcik organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Bademciğini almak	Cinsellik	Deyim
Bademcik ameliyatı	Cinsellik	İsim tamlaması

BAĞIRSAK: Bağırsak organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Bağırsak organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Barsak çıkıntısı	Cinsel organ	İsim tamlaması

CIĞER: Ciğer organına ait beş adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Ciğer organıyla oluşan dil birimleri	1. Gramer yapısı		
	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı	
Ciğer	Durumun adı	Durumun adı	İsim
Ciğerini almak	Davranış, hareket	Duygu	Deyim
Ciğerini sökmek	Davranış, hareket	—	Deyim
Ciğerleri bayram etmek	Duygu	Duygu	Deyim
Ciğersiz	Adlandırma	Adlandırma	Adlaşmış sıfat

DALAK: Dalak organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Dalak organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Dallak	Adlandırma	İsim

DAMAR: Damar organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Damar organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Damarcı	Adlandırma	Adlaşmış sıfat

GÖBEK: Göbek organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Göbek organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Göbeğinden iştirmek	Davranış, hareket	Deyim
Göt göbek	Adlandırma	İsim

KARIN: Karın organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

karın organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Karnından iştirmek	Davranış, hareket	Deyim

MİDE: Mide organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Mide organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Mideci	Adlandırma	Adlaşmış sıfat
Mideyi ateşlemek	Hareketin adı	Deyim

YÜREK: Yürek organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Yürek organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Yüreği konuşmak / yüreği söylemek	Duygu	Deyim
Yürek Selânik	Duygu	İsim tamlaması

4.2.4. Genel Organlar

DERİ: Deri organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Deri organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Deriyi tuzlamak	Hareketin adı	Deyim
Yaş deri ticarethanesi	Mekân	İsim tamlaması

KEMİK: Kemik organına ait iki adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Kemik organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
Kemik	Eşya	İsim
Paçacı kemiği	Cinsel organ	İsim tamlaması

LEĞEN: Leğen organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Leğen organıyla oluşan dil birimleri	1. Gramer yapısı	
	Anlamın kavram alanı	
Leğen	Organ	İsim

İLİK: İlik organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

İlik organıyla oluşan dil birimleri	1. Gramer yapısı	
	Anlamın kavram alanı	
İlik / İlik gibi	Adlandırma	İsim / Edat grubu
İlikleri gevşemek	Davranış, hareket	Deyim

4.2.5. Hayvan Organ Adları

BOYNUZ: Boyun organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Boynuz organıyla oluşan dil birimleri	1. Gramer yapısı	
	Anlamın kavram alanı	
Boynuzları yaldızlamak	Davranış, hareket	Deyim

GAGA: Gaga organına ait üç adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Gaga organıyla oluşan dil birimleri	1. Gramer yapısı		
	Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı
Gaga	Organ	—	—
Gagayı kısmak	Hareketin adı	—	—
Gagayı ıslatmak	Hareketin adı	Davranış, hareket	Davranış, hareket

KANAT: Kanat organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Kanat organıyla oluşan dil birimleri	1. Gramer yapısı	
	Anlamın kavram alanı	
Kanatlandırmak	Davranış, hareket	Deyim

KELLE: Kelle organına ait beş adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Kelle organıyla oluşan dil birimleri	1. Gramer yapısı		
	Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı
Kelle	Adlandırma	Adlandırma	Cinsel organ
Kelle kebab	Adlandırma	—	—

Kelle olmak	Davranış, hareket	—	—	Deyim
Kelleye masraf etmek	Hareketin adı	—	—	Deyim
Keltoş	Adlandırma	—	—	Adlaşmış sıfat

KUYRUK: Kuyruk organına ait beş adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Kuyruk organıyla oluşan dil birimleri	1.	2.	3.	Gramer yapısı
	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı	
Kuyruğunu kıvrırmak	Duygu	—	—	Deyim
Kuyruğu titretmek	Hareketin adı	Hareketin adı	—	Deyim
Tavus kuyruğu	Durumun adı	—	—	İsim tamlaması
Tavus kuyruğu çıkarmak	Hareketin adı	—	—	Deyim
Yağlı göte kuyruk bağlamak	Durum	Durum	Durum	Deyim

PAÇA: Paça organına ait altı adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

Paça organıyla oluşan dil birimleri	1.	2.	3.	Gramer yapısı
	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı	Anlamın kavram alanı	
Paça	Organ	Organ	Cinsel organ	İsim
Paça kemiği	Eşya	—	—	İsim tamlaması
Paça olmak	Cinsellik	—	—	İsim tamlaması
Paçaroz	Eşya	—	—	İsim
Paçasını almak	Durum	Hareketin adı	—	Deyim
Paçası sıkı olmak	Durum	Durum	—	Deyim

PENÇE: Pençe organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

Pençe organıyla oluşan dil birimleri	1.	Gramer yapısı
	Anlamın kavram alanı	
Pençeci	Meslek	Adlaşmış sıfat

POST: Post organına ait bir adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil biriminin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapısı şu şekildedir:

1. Gramer yapısı

Post organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı	
	Eşya	İsim
Post	Eşya	İsim

TÜY: Paça organına ait sekiz adet dil birimi tespit edilmiştir. Bu dil birimlerinin çok anlamlılık düzleminde kaç adet kavram alanına sahip olduğu ve gramer yapıları şu şekildedir:

1. 2. 3. Gramer yapısı

Tüy organıyla oluşan dil birimleri	Anlamın kavram alanı			Gramer yapısı
	1. Anlamın kavram alanı	2. Anlamın kavram alanı	3. Anlamın kavram alanı	
Tüy	Eşya	Eşya	—	İsim
Tüydöken	Eşya	—	—	İsim tamlaması
Tüydürmek	Hareketin adı	Hareketin adı	—	Deyim
Tüyek	Mekân	—	—	İsim
Tüylenmek	Hareketin adı	Hareketin adı	Davranış, hareket	Deyim
Tüylü	Adlandırma	Cinsel organ	—	Adlaşmış sıfat
Tüymek	Hareketin adı	Hareketin adı	—	Deyim
Tüyü bozuk	Adlandırma	Adlandırma	—	Adlaşmış sıfat

Sonuç

Bir dilin temel söz varlığı içinde yer alan organ adları, dil ve kültür bağlamında argo ile çok defa şekillenip yeni anlamlar kazanmaktadır. Çünkü argo, dilin inceliklerini ve kültürün zenginliğini gösteren bir alandır. Dilin kendi imkânlarını kullanarak kelimelere yan ve mecaz anlam yükleyen argoda, organ adlarının hem kullanım sıklıkları hem de kavramsal alanları açısından önemli bir yer tuttuğu görülmüştür. Bu çalışma neticesinde tespit edilenler şöyle sıralanabilir:

1. Çalışmanın sınırlılığı kapsamında organ adlarıyla oluşmuş argo kelimeler içerisinde şu organlara ait herhangi bir dil birimine rastlanmamıştır: Akciğer, baldır, böbrek, damak, dirsek, diz, dudak, eklem, göğüs, kalça, kalp, karaciğer, kirpik, kürek, omurga, saç, sırt, sinir, yanak.
2. Çalışmada tespit edilen organ adları ve bu adların kullanım sıklıkları şöyledir: *Ağız (10), akıl (8), alın (2), apandist (1), avuç (1), ayak (17), bacak (3), bademcik (2), bağırsak (1), baş (5), bel (2), beyin (1), bilek (1), boğaz (1), boy (3), boynuz (1), boyun (1), burun (6), but (2), ciğer (5), çene (3), dalak (1), damar (1), deri (2), dil (5), diş (8), el (22), ense (8), gaga (3), göbek (2), gövde (1), göz (6), ilik (3), kafa (36), kanat (1), karın (1), kaş (1), kelle (5), kemik (2), kol (4), kulak (7), kuyruk (5), leğen (1), mide (2), omuz (3), paça (6), parmak (9), pençe (1), post (1), sakal (4), taban (2), turnak (3), topuk (2), tüy (8), yürek (3), yüz (2)*. Toplam 111 kere kullanılan bu organ adları içinde sayısal olarak *kafa* organı ilk sırayı almaktadır. Gramer yapısı olarak ele alınan kelimelerin 136 tanesinin doğrudan *deyim* olduğu tespit edilmiştir. Bu durum organ adlarının daha çok kalıplaşmış ifadelerde kullanıldığının bir göstergesidir.
3. Organ adlarının kavram açısından kullanım sıklıkları şöyledir: *Adlandırma (35), cinsellik (41), davranış, hareket (110), doğrudan isim (4), durum (50), eşya (12), kalıp söz (4), madde (6), meslek (5), organ (12), sayı, miktar (8), yön (1)*. Kavramsal açıdan organ adlarıyla oluşan

argo kelimelerde ilk sırada davranış, hareket ifade eden kelimeler yer almaktadır. Bu durum, kavramlaştırma bağlamında, organ adlarının anlam çerçevesinde davranış, hareket barındıran ifadelerin daha çok yer aldığını göstermektedir.

Kaynakça

Aksan, Doğan (2007), **Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim**, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Aktunç, Hulki (2015), **Büyük Argo Sözlüğü**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

Aydemir, Adem (2014), “Divanü Lûgat-İt-Türk'te İnsan Vücutuna Ait Sözcükler”, **International Journal Of Language Academy**, Vol. 2/4, s. 412-444.

Barın, Erol (2003), “Yabancılar Türkçenin Öğretiminde Temel Söz Varlığının Önemi”, **Türklük Bilimi Araştırmaları, Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı**, S.13, s. 311-317.

Başdaş, Cahit (2006), “Türkçe Organ Adlarında Kelime Sonu -K Ünsüzü Ve Çokluk”, **İlmî Araştırmalar**, S. 21, s. 45-57.

Batmaz, Macidegül (2013), **Eski Uygur Türkçesinde Tıp Terimleri**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Çakmak, Cihan (2015), “Dîvânü Lügâti't-Türk'te Vücut Ve Organ Adları”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C.8, S.41, Aralık, s.135-143.

Çelik, Yasemin (2017), “Türkiye Türkçesinde Duyu Organlarıyla Kurulan Deyimler”, **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi**, C. 10, S. 50, Haziran, s. 72-79.

Çetin, Engin (2012), “Uygurca Kiçig Ernek, Karahanlı Türkçesi Çıçalak ve Türkiye Türkçesi Serçe Parmak Sözcükleri Üzerine”, **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic**, Volume 7/4, s. 1217-1227.

Çoşar, Asiye Mevhibe (2008), “Bir Adlandırma Ögesi Olarak Organ Adları” **Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History Of Turkish Or Turkic**, Volume 3/4 Summer 2008, s. 1049-1079.

Devellioğlu, Ferit (1990), **Türk Argosu**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.

Doerfer, Gerhard (1980-1981), “Temel Sözcükler Ve Altay Dilleri Sorunu”, **TDAY-Belleten**, s.1-11.

Doğan, Levent (2005), “Türk Dilinde Organ Adları Üzerine Bir İnceleme – Ana Ve Ara Temel Kelimeler”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, C. 6, S.1, s. 141-163.

Dökmeci, İsmet ve Dökmeci, Handan (2014), **Resimli Büyük Tıp Sözlüğü**, B.4, Noel Tıp Kitabevi, İstanbul.

Gümüşatam, Gürkan (2010), “Kıbrıs Ağızlarında Organ Adlarıyla Kurulan Deyimler”, **Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, S.27, s. 249-295.

Gürkan, Mahmut (2010), **Orta Asya'daki Eski Türk Tıbbının, Başlangıçtan 14. Yüzyıla Kadarki Döneme Ait Bilinen Türkçe Tıp Metinlerinde, Tıp Tarihi Açısından Değerlendirilmesi**, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

Gürsoy Naskali, Emine (1997), “Türkçede Parmak ve Beş Parmağın İsimleri”, **Türklük Araştırmaları Dergisi**, S. 8, s. 233-240.

Güven, Meriç (2009), “Eski Anadolu Türkçesiyle Yazılmış Tıp Yazmalarındaki Türkçe Organ Adları Üzerine Bir İnceleme”, **TÜBAR-XXVI-**, s.109-141

Hüseynova, Aysel (2014), **Organ Adlarıyla Kurulmuş Deyimlerin Karşılaştırılması**, İstanbul Kültür Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Karaağaç, Günay (1993), “Dil, Ağız ve Kulak İle İlgili Kelimelerimiz”, **Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları Türk Dili Ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi VII**, İzmir, s. 85-113.

Kirişçiöğlü, Fatih (1988), **Mütercim Âsım Efendi'nin Kâmûs Tercümesi'ndeki Uzuv İsimleri**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Kurt, Berker (2017), “Yazıtlardan Günümüze Organ Adları ve Bunların Türkiye Türkçesi Ağızlarına Yansımaları”, **Dede Korkut Uluslararası Türk Dili Ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi**, C. 6, S. 2, s. 48-61.

Lakoff, George Ve Johnson, Mark (1980), **Metaphors We Live By**, Chicago Üniversitesi Yayınları: Chicago- London.

Langacker, Ronald W. (1996), “Conceptual Grouping And Pronominal Anaphora “ **Studies In Anap**, Edt. Barbra Fox, Amsterdaml Philadelphia: John Benjamins Publishing Company

Nakipoğlu, Mine (2008), “Türkçede Kullanılan Vücut Sözcükleri”, **22. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri**, Van, s. 319-330.

Önler, Zafer (1999), “Kutadgu Bilig’de Organ Adlarıyla Kurulan Deyimler” **3. Uluslararası Türk Dil Kurultayı**, TDK Yayınları, s.841-869.

Öztürk, Hüseyin (2013), “Deyimler Bağlamında Bazı Organ Adlarının Toplum Değerleriyle İlişkisi”, **Turkish Studies - Intern Ational Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic**, Volume 8/9 Summer, s. 2129-2143,

Sertkaya, Osman Fikri (1997), “Uygur Tıp Metinlerine Toplu Bir Bakış”, **Uluslararası Osmanlı Öncesi Türk Kültürü Kongresi Bildirileri (4-7 Eylül 1989, Ankara)**, Ankara, s. 349-358.

Şahin, Hatice (2009), "Kaşgarlı'dan Günümüze Organ İsimleriyle Kurulmuş Deyimler", **Turkish Studies, International Periodical For The Languages Literature And History Of Turkish Or Turkic** Volume 4/3 Spring, s. 2020-2036.

Şahin, Hatice (2004), **Türkçede Organ İsimleriyle Kurulan Deyimler**, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa.

Tokat, Feyza (2014), “Türkiye Türkçesinde Tıp Terimleri İle Kurulmuş Deyimler”, **Avrasya Terim Dergisi**, S.2, s.11 - 19

Tufar, Nicolai (2010), **Türk Dilinde Meronimi: Organ Adları**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Vardar, Berke (2002), **Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü**, Multilingual Yayınları, İstanbul.

KISALTMALAR

BAS: Büyük Argo Sözlüğü

BTS: Biyoloji Terimleri Sözlüğü

GTS: Güncel Türkçe Sözlük

ZTS: Zooloji Terimleri Sözlüğü